

Ale kommun

kommun@ale.se

Beslut för gymnasieskola med introduktionsprogram efter tillsyn i Ale gymnasium i Ale kommun

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Ale kommun att senast den **30 november 2017** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Nedan redovisas förslag på åtgärder. I de fall det är möjligt får bristen avhjälpas på annat sätt.

Arbetsplatsförlagt lärande, grundläggande behörighet och introduktionsprogram

Skolinspektionen konstaterar att Ale kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Elever på introduktionsprogram får en utbildning som är planerad så att eleven förbereds för arbete eller studier. (17 kap. 3-7 §§ skollagen)

Åtgärder

- Rektorn ska se till att det för eleverna vid introduktionsprogrammen finns möjlighet att läsa de grundskoleämnen och gymnasiekurser som eleverna kan behöva för att komma vidare i sin utbildning eller till arbetsmarknaden.
- Rektorn ska se till att utbildningen för eleverna vid introduktionsprogrammet språkintrouktion planeras utifrån varje enskild elevs behov, förutsättningar och mål för utbildningen.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolinspektionen konstaterar att Ale kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. (2 kap. 25 § skollagen)

Åtgärder

- Rektorn ska se till att elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande. I detta ingår att samtliga kompetenser används i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete.
- Rektorn ska se till att samtliga kompetenser i elevhälsan används i det elevstödande arbetet.

Styrning och utveckling av verksamheten

Skolinspektionen konstaterar att Ale kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Rektorn följer upp skolenhetens resultat samt trygghet och studiero. Uppföljningen genomförs i relation till de nationella målen och dokumenteras. (1 kap. 4 §, 4 kap. 4-6 §§ och 5 kap. 3 § skollagen; Lgy 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektorns ansvar)
- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 4-7 §§ skollagen; Lgy 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektorns ansvar)
- Rektorn planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 4-7 §§ skollagen; Lgy 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektorns ansvar)

Åtgärder

- Rektorn ska följa upp skolenhetens resultat i relation till de nationella målen.
- Rektorn ska utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen besluta om nödvändiga utvecklingsåtgärder.
- Rektorn ska planera för genomförandet av de beslutade utvecklingsåtgärderna och genomföra dessa.
- Rektorn ska se till att uppföljning av resultat, beslutade utvecklingsåtgärder och planeringen för genomförandet av dessa dokumenteras.

Bedömning

Skolinspektionen har genomfört tillsyn i Ale kommun under våren 2017. Ale gymnasium besöktes den 7-8 mars 2017, med kompletterande intervjuer den 13 och 21 mars 2017.

Skolinspektionen bedömer att det vid Ale gymnasium finns brister inom flera områden vilket innebär att vissa elever inte fullt ut ges den utbildning de har rätt till enligt skollagen. Det framgår att utbildningen vid introduktionsprogrammen vid skolan delvis organiseras utifrån tillgång till lärarbehörigheter samt lokaler och utrustning, snarare än utifrån de behov och mål eleverna har. Utbudet av grundskoleämnen och gymnasiala kurser som erbjuds vid skolenheten begränsas och det finns elever vid båda introduktionsprogrammen som uttrycker en önskan om och behov av att läsa ett visst grundskoleämne men som inte erbjuds detta på grund av ovanstående skäl. Exempelvis erbjuds inte undervisning i grundskolans naturorienterande ämnen. Skolinspektionen bedömer vidare att utbildningen vid introduktionsprogrammet språkintrouktion inte i tillräcklig grad utformas utifrån den enskilda elevens behov och förutsättningar, då det finns begränsningar både i utbud av ämnen och i hur studiehandledning på modersmålet används. Detta innebär att elevernas möjlighet att så snart som möjligt komma vidare i sin utbildning begränsas.

Skolinspektionen bedömer vidare att det finns brister i skolenhetens kvalitetsarbete. Utredningen visar att det på skolenhetsnivå saknas uppföljningar av kunskapsresultat och resultat i förhållande till andra nationella mål. Trots att ett utvecklingsarbete pågår på både skolenhetsnivå och i programarbetslagen, tar detta inte sin utgångspunkt i systematiska uppföljningar och analys av verksamhetens resultat. Rektor saknar därför ett viktigt underlag för att kunna identifiera utvecklingsbehov och vidta nödvändiga utvecklingsåtgärder.

Skolinspektionen bedömer också att Ale kommun och rektorn måste se till att elevhälsan, som en samlad resurs, arbetar främst förebyggande och hälsofrämjande. Utredningen visar att de kompetenser som ingår i elevhälsoteamet vid skolan visserligen arbetar förebyggande och hälsofrämjande, men att psykolog dock inte används kontinuerligt i detta arbete. Vidare måste Ale kommun och rektorn se till att det elevstödande uppdraget fullföljs av samtliga kompetenser i elevhälsan för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling.

Vid tillsynen framkommer att Ale gymnasium saknar skolbibliotek. Detta bedöms i beslut som behandlar hur huvudmannen tar sitt ansvar för verksamheten, dnr: 2016:4257.

Föreläggande

Arbetsplatsförlagt lärande, grundläggande behörighet och introduktionsprogram

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att utbildningen vid introduktionsprogrammen vid Ale gymnasium inte i tillräcklig grad utformas utifrån elevernas individuella behov och de olika introduktionsprogrammets syfte. Bedömningen grundar sig i följande omständigheter. Tillsynen visar att utbudet av vilka grundskoleämnen och gymnasiekurser som erbjuds eleverna styrs och begränsas av vilka lärarbehörigheter och/eller vilka lokal- och utrustningsmässiga resurser som finns vid skolenheten, snarare än av elevernas individuella behov. Undervisning i naturorienterade ämnen och vissa praktiska och estetiska ämnen erbjuds inte vid skolenheten. Detta innebär att elevers möjlighet att nå exempelvis behörighet till vissa högskoleförberedande program begränsas. Det finns elever vid såväl språkintröduktion som individuellt alternativ som uttrycker en önskan om att läsa ytterligare eller andra ämnen men som inte ges möjlighet till detta, trots att det skulle kunna bidra till elevernas möjlighet att uppnå sina mål med utbildningen. Även de planer för utbildningen på introduktionsprogram som finns, liksom flera av de individuella studieplaner Skolinspektionen har tagit del av, speglar denna begränsning. Planerna speglar också de begränsningar som finns avseende utbudet av gymnasiekurser som kan syfta till att förbereda eleverna för arbetsmarknaden och att komma vidare i sin utbildning.

Tillsynen visar vidare att elever vid språkintröduktion i regel inte erbjuds att läsa andra grundskoleämnen än, till att börja med, svenska som andraspråk och modersmål. Därefter erbjuds enligt rektorn samhällskunskap, idrott och hälsa och eventuellt

engelska. När eleverna nått en kunskapsnivå i svenska som andraspråk som motsvarar kunskapskraven för grundskolans årskurs 6 skrivs eleverna vanligtvis in på det andra introduktionsprogrammet vid skolenheten; individuellt alternativ, där de erbjuds fler ämnen att läsa, men med ovan nämnda begränsningar i ämnesutbudet. Syftet med språkintröduktion är enligt skollagen att elever ska ges en utbildning med tyngdpunkt i det svenska språket. Det innebär inte att utbildningen för eleverna inledningsvis ska begränsas till att enbart avse undervisning i svenska eller svenska som andraspråk. Istället kan ämnesundervisningen utformas med ett språkutvecklande arbetsätt så att eleverna får förutsättningar att utveckla kunskaper i skolans alla ämnen, samtidigt som de lär sig det svenska språket. Av tillsynen framgår även att studiehandledning på modersmålet används i svenska som andraspråk och samhällskunskap och att skälet till att det inte används i fler ämnen är att studiehandledningstiden är begränsad och därmed inte räcker till fler ämnen än dessa. Detta sammantaget innebär enligt Skolinspektionens bedömning att eleverna på språkintröduktion begränsas i sina möjligheter att så snart som möjligt komma vidare i sin utbildning.

Rättslig reglering

I skollagen anges att programmet individuellt alternativ syftar till att elever ska gå vidare till yrkesintröduktion, annan fortsatt utbildning eller till arbetsmarknaden. Programmet språkintröduktion har som syfte att ge nyanlända ungdomar en utbildning med tyngdpunkt i det svenska språket, vilken möjliggör för dem att gå vidare i gymnasieskolan eller till annan utbildning. Det anges även i skollagen att utbildningen på ett intröduktionsprogram ska följa en plan för utbildningen som beslutas av huvudmannen. För varje elev ska det upprättas en individuell studieplan. Vidare framgår att utbildningen vid intröduktionsprogrammen språkintröduktion och individuellt alternativ ska utformas för en enskild elev.

I 6 kap. 6 § gymnasieförordningen anges att utbildningen vid programmet individuellt alternativ får innehålla grundskoleämnen som eleven saknar godkända betyg i och hela eller delar av kurser i karaktärsämnen och i gymnasiegemensamma ämnen. I 6 kap. 7 § och 8 § gymnasieförordningen anges att huvudmannen ska göra en bedömning av elevens språkkunskaper i god tid inför mottagandet av en elev till språkintröduktion. Huvudmannen ska fortlöpande bedöma elevens kunskapsutveckling i övriga ämnen för att eleven så snart som möjligt ska komma vidare i sin utbildning.

Språkintröduktion ska innehålla undervisning i grundskoleämnena svenska eller svenska som andraspråk. I övrigt ska språkintröduktion utformas utifrån den bedömning som ska göras enligt 7 § och innehålla de ämnen och kurser som eleven behöver för att få sin fortsatta utbildning. Utbildningen får innehålla grundskoleämnen som eleven inte har godkända betyg i och kurser i gymnasieämnen.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 447-448) anges att språkintröduktion syftar till att eleven snarast möjligt ska kunna gå vidare i gymnasieskolan eller i annan utbildning. Vidare anges att regeringen anser att det är angeläget att undervisning erbjuds i fler ämnen och kurser så att eleverna ges förutsättningar att snabbt komma vidare i sin utbildning och att elevernas tidigare förvärvade ämneskunskaper kan utnyttjas. Detta bör komma till uttryck i elevens individuella studieplan. Innehållet i språkintröduktionen bör baseras på en individuell bedömning av elevens förkunskaper

och på behovet av kompletteringar som är nödvändiga för snarast möjliga inträde i det ordinarie utbildningssystemet. Det är därför av väsentlig betydelse att nyligen anlända invandrarungdomar snabbt får sina kunskaper validerade, att de får intensiv undervisning i det svenska språket och att en individuell studieplan upprättas. Språkinträdning bör innehålla intensiv undervisning i svenska eller svenska som andraspråk. Med utgångspunkt i den validering av elevens kunskaper som görs initialt, bör eleven även få möjlighet att studera andra grundskole- och gymnasieämnen som eleven bedöms behöva för sin fortsatta utbildning. Utifrån en fortlöpande utvärdering av elevernas kunskapsutveckling och omprövning av elevens individuella studieplan bör språkinträdningen för den enskilde eleven organiseras så att den stärker elevens möjligheter att snabbt komma vidare i utbildningssystemet. Nationellt program, yrkesinträdning eller individuellt alternativ inom gymnasieskolan kan alla vara alternativ för olika elevkategorier inom språkinträdningen.

Skolinspektionens utredning

Utbud av ämnen och kurser vid introduktionsprogrammen

I intervjuer med elever vid de båda programmen framkommer att det finns elever som önskar läsa sådana grundskoleämnen som inte erbjuds vid skolan. Elever på såväl språkinträdning som på individuellt alternativ berättar att de har frågat efter möjligheten att läsa ett visst ämne och fått besked om att det inte går. Någon elev har fått svaret att det inte går på grund av att det inte finns lärare och utrustning för det. Rektorn bekräftar att det finns grundskoleämnen som inte kan erbjudas på skolan på grund av att det inte finns behöriga lärare i de grundskoleämnena och på grund av lokalmässiga begränsningar. Rektorn uppger att grundskolans naturorienterande ämnen, bild, slöjd och hem- och konsumentkunskap inte erbjuds på Ale gymnasium. I intervju med elevhälsans personal och studie- och yrkesvägledare bekräftas att det inte finns möjlighet för eleverna att läsa naturorienterande ämnen vid Ale gymnasium och de uppger att eleverna informeras om detta vid antagningssamtalet. De tillägger att det kan finnas möjlighet att göra lösningar för enskilda elever. Rektor säger att en elev läser kemi i samarbete med en grundskola i kommunen.

I den plan för utbildningen som finns för respektive introduktionsprogram beskrivs för individuellt alternativ att: "Grundskoleämnen som kan erbjudas är i första hand svenska/svenska som andraspråk, engelska, matematik, samhällskunskap, historia, religion, geografi samt idrott och hälsa. Även andra ämnen och kortare yrkeskurser kan ingå genom upphandling hos annan utbildningsanordnare". Enligt planen för utbildningen vid individuellt alternativ vänder sig utbildningen i första hand till ungdomar som har stora kunskapsbrister och/eller svag motivation. I planen för utbildningen vid språkinträdning uppges att utbildningen innehåller: "Svenska som andraspråk till nivå motsvarande målen för kunskaper i årskurs 6. Andra grundskoleämnen, främst matematik, engelska, modersmål, för att nå studie-/yrkesmål."

I intervju med elevhälsan beskrivs att eleverna i praktiken inte kan läsa någon gymnasial yrkeskurs och att det inte finns något samarbete med någon skola om detta. Elevhälsans personal med studie- och yrkesvägledare säger i intervju att det finns behöriga lärare och därmed möjlighet att läsa mot gymnasiebetyg i svenska,

matematik, samhällsorienterande ämnen, engelska, modersmål samt idrott och hälsa. Lärare beskriver att eleverna kan läsa mot gymnasiebetyg i modersmål, men att det sällan är elever som läser mot andra gymnasiebetyg på Ale gymnasium. Elevhälsans personal med studie- och yrkesvägledare uppger att utbudet av ämnen har ökat, men att det begränsas av tillgången till behöriga lärare och att detta innebär en begränsning i elevernas möjligheter att skaffa de betyg de behöver för behörighet till vissa utbildningar.

Att elever har önskemål om att läsa andra ämnen än de som erbjuds på skolenheten framgår även av den utvärdering som programarbetslaget för individuellt alternativ gjorde efter läsåret 2015/16. I denna utvärdering, "Pedagogiskt bokslut/utvärdering IA läsåret 15/16" anges att: "Några elever har i sina utvärderingar efterfrågat möjligheten att läsa fler ämnen. De övriga önskemålen har vi inte kunnat tillgodose då vi varken haft rätt kompetens eller resurser på skolan. För en del ämnen har vi heller inte tillgång till rätt lokaliteter eller utrustning".

Även i utvärderingen för språkintröduktion som gjordes i juni 2016 framkommer att det fanns elever som skulle vilja läsa grundskoleämnen som de inte erbjuds på skolan, som kemi. I "Pedagogiskt bokslut" som är skriven av rektor i augusti 2016 och som utvärderar läsåret 2015/16 anges att ämnesutbudet behöver breddas, att det skulle leda till "bättre möjligheter att meritera sig för vidare studier" och att "med ökad ämnesbredd och stärkt studieteknik är målet att eleverna står än bättre rustade för vidare studier och att takten för genomströmning ska öka."

Utformning av utbildningen vid språkintröduktion

Skolinspektionen har tagit del av ett urval om 17 individuella studieplaner för elever vid språkintröduktion. Totalt 11 av dessa gäller elever som går sitt andra år (en elev sitt tredje år) vid Ale gymnasium. Enligt studieplanerna finns det endast två elever som sitt andra år läser ämnen utöver svenska som andraspråk och modersmål; de läser enligt studieplanen idrott och hälsa och samhällskunskap.

Enligt lärare och rektor går det vanligtvis till så att eleverna vid språkintröduktion innan de kommer till Ale gymnasium har tagits emot vid kommunens "Välkomsten" där en kartläggning av elevens skolbakgrund och bedömning av språkliga utveckling gjorts. Utifrån denna kartläggning placeras sedan eleverna in i olika grupper på språkintröduktion och specialpedagogen på Ale gymnasium träffar den som gjort kartläggningen på "Välkomsten" för informationsöverlämning. De elever som inte har kommit via "Välkomsten" har elevhälsan och studie- och yrkesvägledaren istället arbetat mer med när eleverna börjat på Ale gymnasium, enligt elevhälsan. Lärare och rektor beskriver att de senaste året har arbetat mycket med att få en bättre struktur på språkintröduktion och att det har lett fram till den så kallade "språktrappan" som är ett sätt att visualisera olika kunskapsnivåer i svenska som andraspråk.

Vid intervjuer med rektor, lärare och elevhälsan framkommer att de flesta elever på språkintröduktion börjar med att läsa svenska som andraspråk och modersmål. Enligt elevhälsans personal går eleverna vidare till nästa grupp allt eftersom de når nästa steg i sin språkutveckling och de uttrycker att det i samband med denna stegövergång finns möjlighet att lägga till ämnen. Enligt rektor är de ämnen som läggs till i elevernas

studieplaner vanligtvis samhällskunskap, idrott och hälsa och engelska. Rektor tillägger att det inte är alla elever som läser med målet att nå betyg i alla ämnen som finns på elevens schema.

I intervju med elevhälsan beskrivs att upplägget av utbildningen på språkintröduktion inte är lika individuell som inom intröduktionsprogrammet individuellt alternativ. De beskriver att eleverna läser i nivåindelade grupper där alla elever i samma grupp läser samma sak. Det finns dock undantag, säger elevhälsans personal, med särskilda anpassningar för enskilda elever. Enligt elevhälsans personal med studie- och yrkesvägledare skrivs eleverna från språkintröduktion in på intröduktionsprogrammet individuellt alternativ när de når en språklig nivå som motsvarar kunskapskraven i svenska som andraspråk i grundskolans årskurs 6. Då ökar, enligt elevhälsan, möjligheten att läsa fler grundskoleämnen med syfte att få betyg.

Av intervjuer med rektor, lärare och elevhälsans personal med studie- och yrkesvägledare framgår att eleverna ges studiehandledning på modersmålet i ämnena svenska som andraspråk och samhällskunskap. Rektor säger att tillgången till studiehandledning på modersmålet begränsar möjligheten att använda detta i fler ämnen. Lärare beskriver att eleverna på språkintröduktion läser till exempel matematik, men att de då inte jobbar direkt mot några mål, utan fokus är att lära sig begrepp och svenska språket. De tillägger att några elever dock läser i syfte att nå betyg i matematik. Lärarna beskriver att det inte är vanligt att studiehandledning på modersmålet används för matematik.

Elever vid språkintröduktion beskriver i intervju att de läser matematik, men inte mot betyg. De säger att de enligt planeringen kommer att läsa mot betyg i till exempel matematik, men att det är nästa steg, när de har nått kunskaper i svenska som andraspråk som motsvarar kunskapskraven för årskurs 6. De säger att de får studiehandledning i svenska men att det inte finns tid att få hjälp av studiehandledare i andra ämnen. Någon elev nämner i intervju att det går långsammare att lära sig på Ale gymnasium jämfört med kompisar som går i andra skolor.

Motivering till föreläggande som ingripande

Ale kommun uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Ale kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att elevhälsan vid Ale gymnasium som en samlad resurs inte främst används förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Visserligen sker förebyggande och hälsofrämjande insatser av delar av elevhälsan, men psykolog deltar inte kontinuerligt i detta arbete. Vidare bedömer Skolinspektionen att användandet av psykologisk kompetens i elevhälsans elevstödjande arbete inte är tillräckligt för att möta elevernas behov.

Elevhälsan används därmed inte som en samlad resurs på det sätt som författningarna kräver för att stödja elevernas utveckling och lärande.

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska det för eleverna i gymnasieskolan finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses. I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 277) anges bland annat följande: Elevhälsans fokus ska inte vara hälso- eller sjukvårdande insatser i snäv bemärkelse utan förebyggande och hälsofrämjande insatser i ett bredare perspektiv. Vidare anges i förarbetena att elevhälsan i det individuellt inriktade arbetet har ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling (ibid s. 276).

Skolinspektionens utredning

Förebyggande och hälsofrämjande arbete

Rektorn säger i intervju att de inte har någon psykolog knuten till verksamheten på Ale gymnasium och som rektorn kan använda i verksamheten. Rektorn uppger att hon kan göra beställningar av tjänster från skolpsykolog genom verksamhetschefen på förvaltningen. I intervju med representanter för elevhälsan beskrivs att det visserligen finns psykolog i den centrala elevhälsan, men att elevhälsan på Ale gymnasium inte har arbetat med psykologen förrän från årsskiftet och framåt, då psykologen har deltagit vid två elevhälsomöten och haft konsultation med några lärare. Det som tagits upp på möten med psykologen har varit både allmänna frågor och enskilda elevärenden. Representanter ur elevhälsan uppger vidare att psykologens arbete i fortsättningen kommer att utgå från en beskrivning av behov och en konsekvensanalys som rektor och psykolog har skrivit tillsammans.

I den elevhälsoplan som är daterad till 2017-01-10 anges att följande funktioner/kompetenser ingår i elevhälsoteamet på skolan: "rektor, skolsköterska, skolkurator, specialpedagog samt studie- och yrkesvägledare". Skolpsykologens uppdrag specificeras också i planen, bland annat avseende det förebyggande och hälsofrämjande uppdraget, och där anges att "det hälsofrämjande och förebyggande uppdraget är ett utvecklingsområde för elevhälsan."

I intervju med rektor, elevhälsans personal och lärare, samt i rektors skriftliga redogörelse av verksamheten inför tillsynen framgår att elevhälsan i övrigt, med de kompetenser som används i det kontinuerliga arbetet, planerar för och genomför förebyggande och hälsofrämjande insatser på såväl individ- och grupp- och verksamhetsnivå.

Elevstödjande arbete

Vid intervju med elevhälsans personal beskrivs att det finns ett stort behov av psykologiska utredningar av elever vid skolenheten som inte har tillgodosetts. Enligt

elevhälsans personal har två av eleverna haft ett behov av att få psykologiska utredningar gjorda under två år. De säger vidare att detta behov har lyfts till kommunens centrala elevhälsa, där psykolog finns, men att det ännu inte har resulterat i någon utredning. Rektor beskriver att utredningen av en elevs stödbehov har hindrats av att det inte finns tillgång till skolpsykolog som kan göra en utredning. Enligt rektor kan denne göra beställningar av tjänster av skolpsykolog från den centrala elevhälsan, men det finns enligt rektor ingen skolpsykolog som är knuten till verksamheten vid Ale gymnasium.

Motivering till föreläggande som ingripande

Ale kommun uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Ale kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Styrning och utveckling av verksamheten

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att kvalitetsarbetet på Ale gymnasium inte sker på ett tillräckligt systematiskt sätt och utifrån ett tillräckligt underlag. Bedömningen grundar sig i att det saknas uppföljning av kunskapsresultat på introduktionsprogrammet språkintröduktion. Tillsynen visar också att den uppföljning av kunskapsresultaten som görs på individuellt alternativ är alltför begränsad och inte heller följs av en analys. Vidare saknas en uppföljning på programmet språkintröduktion och på skolenhetsnivå av vilka resultat som nås i arbetet med elevernas trygghet och studiero. När det gäller introduktionsprogrammen är det viktigt att följa upp de kunskapsresultat som är relevanta sett till de olika introduktionsprogrammets syften, längd och huvudsakliga innehåll, vilket ska framgå av huvudmannens plan för respektive utbildning. Att enbart följa upp kunskapsresultaten i grundskolans ämnen är därmed inte tillräckligt.

I och med att det inte finns någon analys av resultaten och i vissa delar inte heller uppföljning av resultaten försvåras möjligheten att identifiera skolenhetens utvecklingsbehov och det saknas ett viktigt underlag för beslut om nödvändiga utvecklingsåtgärder. Av tillsynen framgår att det pågår ett utvecklingsarbete på skolenheten inom flera områden. Dock saknas en dokumenterad planering av beslutade utvecklingsåtgärder.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att rektor på skolenhetsnivå ska ansvara för att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Kvalitetsarbetet ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras. Om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten ska nödvändiga åtgärder vidtas. Enligt

läroplanen ansvarar rektorn för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven.

Skolinspektionens utredning

Skolinspektionen har begärt att få ta del av Ale gymnasiums senast dokumenterade kvalitetsarbete. I dokumentet "Pedagogiskt bokslut skola", som behandlar läsåret 2015/16 finns en sammanställning av vilka kunskapsresultat som nås inom introduktionsprogrammet individuellt alternativ. Sammanställningen redovisas i ämne för ämne (grundskoleämnen) med antal elever som läst ämnet under läsåret 2015/16 och antalet elever som nått minst betyget E i respektive ämne under läsåret. Någon analys av kunskapsresultaten görs inte i "Pedagogiskt bokslut skola" och återfinns inte heller i den utvärdering för det aktuella programmet som gjorts i juni 2016 och som sammanställningen är hämtad från. För programmet språkintröduktion finns ingen uppföljning av kunskapsresultat i "Pedagogiskt bokslut skola" och det finns inte heller i det aktuella programmets utvärdering från juni 2016, utöver frågan i en elevenkät på programmet om huruvida eleverna upplever att de har lyckats nå sina mål.

När det gäller uppföljning av resultat avseende trygghet och studiero finns det en uppföljning av elevernas trygghet redovisad för eleverna på individuellt alternativ. Däremot finns ingen dokumenterad uppföljning och analys för skolenheten som helhet och det finns inte heller någon redovisning av trygghet och studiero på språkintröduktionsprogrammet. Av intervju med rektorn framgår att någon aktuell heltäckande kartläggning av elevernas upplevda trygghet och studiero inte genomförts och att det bland annat beror på att skolan genomgått en ombyggnad under 2016.

Ett annat dokument, "Utvärdering verksamhetsplan 2016 - oktober", innehåller för respektive program beskrivningar av arbetet i verksamheterna kopplat till de "uppdrag" som är huvudmannens mål för utbildningen. Målen är att "varje skola skall ha en tydlig inriktning i sitt arbete med att stärka barnens och elevernas lust att lära" och att "öka elevers inflytande över sitt eget lärande". Dokumentet innehåller beskrivningar av hur lärarna arbetat med dessa uppdrag och en del utvecklingsbehov som identifierats i detta arbete. Vilka resultat som uppnås på dessa områden framgår inte. Lärare vid Ale gymnasium uppger att det finns en grupp som arbetar med verksamhetsplanen för att stötta det systematiska kvalitetsarbetet. Lärare från båda programarbetslagen ingår i gruppen. I verksamhetsplanen finns mål som definierats centralt i kommunen och som ska brytas ned på verksamhetsnivå. Gruppen ansvarar enligt lärarna för att samla in underlag för analysarbetet inför verksamhetsplanen.

Det framgår av intervjuer med såväl lärare som rektor att det pågår olika utvecklingsinsatser vid skolan och i "Pedagogiskt bokslut skola" beskrivs en del utvecklingsinsatser som har genomförts under föregående läsår och olika utvecklingsbehov inför det kommande läsåret (2016/17) anges på olika ställen i dokumentet. I de dokument som Skolinspektionen har tagit del av återfinns inte någon dokumenterad planering av beslutade utvecklingsåtgärder.

Rektorn beskriver i intervju att de vid skolenheten har tagit fram en modell för det systematiska kvalitetsarbetet vid tiden för tillsynen, att arbetet med detta har kommit igång men inte "rullar helt ännu". Vidare framgår av intervju med rektorn att det

digitala system som använts för uppföljning av kunskapsresultat har varit anpassat efter grundskolan och gymnasieskolans nationella program. Att anpassa det digitala redskapet för att på ett relevant vis kunna följa upp kunskapsresultaten på introduktionsprogrammet har lyfts i dialog med de som utvecklar redskapet men detta är vid tiden för tillsynen inte färdigt, säger rektorn. Vidare beskriver rektor att det från huvudmannens sida har funnits en efterfrågan på resultatmått som avser genomströmning per år, vilket rektorn menar är problematiskt då elever ibland bara finns på skolan i 1-1,5 månad och då det inte är samma elever som finns på skolan vid läsårsslut jämfört med när läsåret startade. Rektorn säger vidare att dessa frågeställningar har lyfts i samtal med verksamhetsutvecklare på förvaltningen. Rektorn berättar att det sammanställs hur många elever som når betyg i förhållande till "elevprofiler" (ett dokument där eleverna noterar bland annat mål och strategier) och de individuella studieplanerna och att detta sammanställs för hela skolan i juni. Av den dokumentation rörande uppföljningar som skett efter läsåret 2015/16 som Skolinspektionen har tagit del av framgår inte detta för språkintröduktion eller för skolenheten som helhet. I lärarintervju uttrycks att det är svårt att mäta vilket resultat som nås med eleverna och att det inte alltid går att presentera resultaten statistiskt, utan resultaten är mer av individuell karaktär. Lärare som undervisar vid individuellt alternativ beskriver att uppföljningen av kunskapsresultat och till exempel trygghet har lämnats till rektorn en gång per år, men de vet inte hur den informationen har använts. Rektorn beskriver att de på skolenheten kan se att det krävs en utveckling av andra sätt än enkäter för att följa upp verksamheten, till exempel intervjuer. Rektorn säger att de efterfrågar hur eleverna upplever olika situationer i skolan, men att det inte gjordes någon kartläggning inför den nuvarande planen mot kränkande behandling på grund av den ombyggnation som pågick på skolan under den aktuella perioden.

Motivering till föreläggande som ingripande

Ale kommun uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Ale kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden där Skolinspektionen inte har funnit brister

Undervisning och lärande

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Ale kommun uppfyller författningarnas krav inom undervisning och lärande.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Ale kommun uppfyller författningarnas krav inom extra anpassningar och särskilt stöd.

Bedömning och betygssättning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Ale kommun uppfyller författningarnas krav inom bedömning och betygssättning.

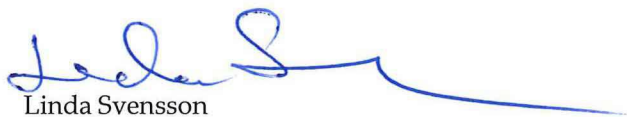
Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Ale kommun uppfyller författningarnas krav inom trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling.

På Skolinspektionens vägnar

Frida Eek
Beslutsfattare

Linda Svensson
Föredragande

Allmänt om tillsynen:

Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se

Bilagor

Bilaga 1: Fakta om Ale gymnasium

Fakta om Ale gymnasium

Ale gymnasium är en kommunal gymnasieskoleenhet belägen i Älvängen i Ale kommun. Vid skolan finns de två introduktionsprogrammen, språkintröduktion och individuellt alternativ. Vid tiden för tillsynen finns 63 elever på språkintröduktion och 38 elever på individuellt alternativ. Skolan leds av en rektor. Lärarna är organiserade i ett arbetslag för respektive program. Elevhälsan på skolan består av specialpedagog, kurator och skolsköterska. Rektor och studie- och yrkesvägledare ingår tillsammans med elevhälsan i elevhälsoteamet på skolan.

Måluppfyllelse

Kunskapsresultat

Kunskapsresultat för introduktionsprogrammen redovisas inte inom ramen för Skolverkets nationella statistik. De kunskapsresultat som sammanställts på skolenheten är antalet elever som läst respektive grundskoleämne på introduktionsprogrammet individuellt alternativ under läsåret 2015/16 och hur många av dem som har nått minst betyget E:

Bland de nio ämnen som redovisas finns resultat som att 1 av 4 elever nått lägst betyget E i engelska, 2 av 7 nått lägst betyget E i historia, 8 av 13 nått lägst betyget E i svenska, 9 av 10 nått lägst betyget E i matematik.

För introduktionsprogrammet språkintröduktion saknas sammanställningar av kunskapsresultaten.

Resultat av arbetet med trygghet och studiero

En elevutvärdering som gjordes på introduktionsprogrammet individuellt alternativ i juni år 2016 visade att samtliga elever som deltog (14 av 22 elever) trivdes bra eller mycket bra på Ale gymnasium och att samtliga av dessa kände sig trygga och accepterade.

För introduktionsprogrammet språkintröduktion saknas sammanställningar av resultat avseende trygghet.

Det framgår inte av skolenhetens dokumenterade kvalitetsarbete vilka resultat som nås på skolenheten avseende studiero.